

Niv. 51

15 ebrel — 15 mae 1974

« POBL VREIZ »

B. P. 304

29273 BREST CEDEX

KOUMANANTOU

Boutin : 6 L

Skoazell : adaleg 15 L

K.R.P. 2746-79 ROAZON

POBL VREIZ

PENNAD-STUR

Troet fall eo an traoù ! Sac'het omp en un enkadenn spontus !

Bemdez ne vez keloù nemet eus se. Diskanañ 'ra hon aotrounez, kweda ! Diskaret eo o c'hlipenn d'ar re a gane meuleudi d'ar gapitalouriezh (kapitalism).

Hag emañ al lur gall war-neuñv : en gwirionez emañ o vont d'ar strad : 5 % en deus kollet abaoe. Da heul, e tiskenn priz ar marc'hadourezhioù kaset d'an estrenvro (pe : e-z-porzhiat) ha gant-se ec'h eo aezetoc'h e-zporzhiañ. Met, siwazh, ne c'hello ket Breizh tennañ he mad eus se, peogwir ne e-zporzhiomp kazi mann ebet. Hogen, er c'hontrol, keroc'h vo an traoù degaset eus an estrenvro, ar marc'hadourezhioù enporzhiat. Gwazh a-se 'vat, evit ekonomiezh Breizh, evit hon uzinioù bihan, hon micherourion, hon artizanted hag hon labourerion-douar !

Start eo an traoù er bed a-bezh, ha startoc'h evel just evit an dud paour, evit ar broioù bihan. Diaezet eo an uzinioù en hon bro, darn anezhe a vez serret zoken (*Trigano*, *Noë*, *Le Goëland*, hag all).

Hag ouzhpenn, ur bern gwalldaolioù a gouezh war ar vro : gant ar wallamzer n'eo ket bet gouest ar besketaerion da vont er-maez er goañv-mañ. Ha kouezhet 'zo ur c'hleñved dic'hortoz ha dianav war an istr e Lenn-vor Brest. Ha rivinet eo kenwerzhourion (konversanted) Montroulez, Kemper, hag all, gant an dour-beuz. Ha rivinet labourerion-douar Breizh-Uhel gant an derzhienn aftek war ar chatal. Evuruzamant 'zo diwanet kengred (solidarité) etre ar Vretoned hag en em sikour kenetreze pa zegouezh ur gwall-eur bennak. Ha gwell a-se evidomp, rak tud an Ekzagon ne seblantont ket bezañ gwall-chalet gant hon gwalennoù.

Perak kement-se a genskoazell hirie an deiz e-touesk ar Vretoned ? Peogwir e santont muioc'h-mui ec'h eo dibarel pe divoutin o stad, o diaezamantoù, ac'hane o stourm. Pa zo bec'h er «*Joint Français*» pe en ti Doux en Pederneg, e vez gwelet labourerion Breizh a-bezh oc'h en em stardañ en-dro d'ar c'hrevisted. Ha grevisted ti-moulañ ar «*Goëland*» o sikour o c'hamaraded eus Pederneg. Ha pa vez distanet an traoù en Pederneg, bec'h adarre en Sant-Nazer, ha fest noz evit dic'hopridi Trigano.

Deuet eo al labourerion vreton da gompren int dreist-korvoet (surexploités), peogwir int trevadennet (kolonizet). Hag aezet a-walc'h eo gwelout an dreistkorvoadur trevadennel-se : Tud Pederneg a'n em ganne evit 105 000 lur kozh ar miz, pa vez tud Saviem en Caen o stourm evit kaout ouzhpenn 165 000. Pell 'zo emañ U.D.B. o sevel klemm a-enep seurt dreistkorvoadur, met tud 'zo n'o deus ket komprenet mat c'hoazh.

Ya, dibarel eo stourm labourerion Breizh. Ar Gwenn-ha-Du hag ar banniel ruz n'int ket arouezioù (simboloù) enebet,

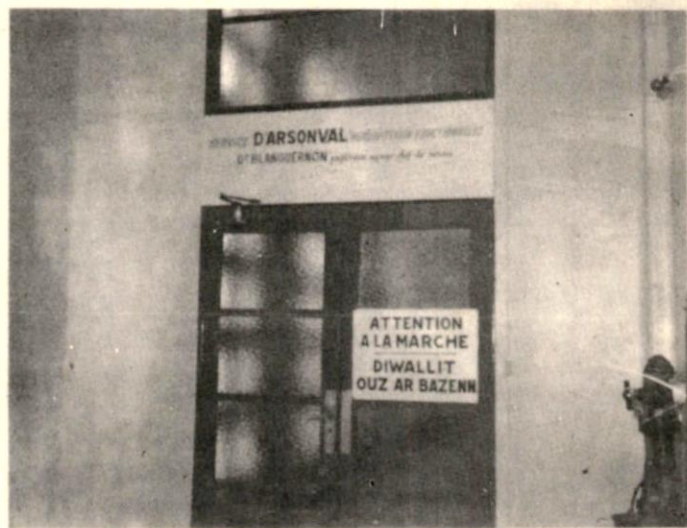
Pennad kaoz :
«N'eo ket gant plijadur am eus

LEUSKET MA DOUAROU !

(Gwelout p.4)

AR BREZHONEG O VONT WAR-RAOK

Muioc'h-mui a vrezhoneg a c'heller gwelout bremañ un tamm-ig e pep lec'h. Implijet e vez ar brezhoneg er bruderezh (*publisme*), e-barzh ar stalcioù, hag all... Nevez'zo, en ospital Brest ez eus bet gwelet pannelloù divyezhek e-lec'h ma na oa met galleg a-raok (hon foto amañ dindan). Ha kaoc'h gant Sanguin etti !

an div arouez int eus ur bobl trevadennet o tihuniñ.

Pebezh enor evit tud U.D.B. bezañ bet ar re gentañ o tiskouez hent an di-drevadenniñ da labourerion hon bro. Hir eo an hent-se, met derc'hel a refomp start gantañ betek ar penn !

Bevet Breizh al labourerion !

«O KORSIKA, ENEZ AR GARANTEZ»

Ahanta, tudoù, ! Mond a ra an traoù en-dro en enez : tan ha moged, manifestadegoù a vil vern, Napoleon koz ha Tino Rossi, zent koz ar vro (evid ar Frañsizien da nebeuta) a zo didroadet rik hag ema skeudenn Paoli an den a stourmas gwechall evid frankiz Korsika, o sevel a-uz d'ar menezioù ruz-gwad-koz gand an «treid du» o deus laeret on douar diganeom, eme ar Gorsiz koh gand an douristed atao oh ober goap ouzin koh gand poliserien Chirac o veva diwar or houst hag o skei war or bugale.

Ni a fell deom beza mestr er gêr, kaoud labour evid or yaouankiz ; kelenn or yez hag or sevenadur.

Soñjet e-neuz Messmer mond d'ober eun droiad en enezenn. Divalo eo bet an digemer avad, greet e-neus neuze ar strolladour promesaou hag a n'int didalvouduz darn anezo. Hogen n'int nemed promesaou ha ni Bretoned a oar mad abaoe bloavezioù zo penaoz ne dalvez ket kalz tra promesaou ar gouarnamant. Da Gorsiz da zerhel penn, asamblez gand ar pobloù bihan all evid diframma digand gouarnamant Pariz peza zo dleet dezo.

$$\frac{1+1}{3} = 86\%$$

N'eo ket, ni, lennerien, hag a gont en eur stumm ken iskiz. Paotr an arhant braz, an aotroù Giscard an hini eo. Red eo, emezañ, paea an tailhoù pe an impoioù en araog, n'eus ket arhant awalh e kefiou ar stad ha kalz re a jom e touez an dud!!! Setu e-neuz goulennet gand al labourerien paea eun drederenn euz o zailhoù d'ar 15 a viz c'hwevrer hag unan all d'ar 15 a viz mae, med peb trederenn a zo ispisial awalh peogwir a dalvez 43 dre gant. Eveljust, n'eus ket goulennet hervez o finvidigez gand ar gapitalisted, ar bleizi n'en em zebront ket etrezo, welloh eo gante diwada ar re all. Hogen, erru eo skuiz al labourerien gand seurt doareoù d'ober hag e miz meurzh ez eus bet diskrog-labour e meur a lec'h : er bankoù, en O.R.T.F., en E.D.F., e Renault hag er Sico er Mans, Ti Gründig e Kreutzwald, ti Ford e Bourdel, e Forbach e touez paotred ar glaou-douar, hag all... heb konta peza a c'hoarvez e Breiz, e Sant-Nazer da skouer, rag en or bro eo falloh c'hoaz an traoù gand al labourerien. Med kement-mañ vo displeget deoh er pajennoù diwar-benn Breiz.

Ma talh an traoù da vond evel-henn e vo beh, sur, er mizioù da zond rag ar batroned hag ar gouarnamant na houlont ket plega, ha koulskoude al labourerien ne glaskont nemed eur pae evel zo dleet o terhel kont eus kernez ar vuhez, ha neuze doareoù-labour deread.

DALV KET AR BOAN ADLAKAT AN TELE EN-DRO
IVIT GWELOUT BEMDE AR MEMES TRA !

Bep daou viz lennit

AL LIAMM

(savet e 1945)

ar gelaouenn nemeti o reiñ,
c'hwec'h gwech ar bloaz, barzhonegoù,
kontadennoù, pennadoù a bep seurt ha
keleier. 80 pajenn e pep niverenn.

Rener : Ronan Huon.

Koumanant : 30 lur. Studierien : 25 lur.
Mme S. Cherel, 109, bd de Verdun Rennes.
C.C.P. 2184-31 Rennes.

AR FALZ

kelaouenn drimizieg an Emzao
diazezet gand Yann Sohier
bodet ennañ skolaerien ha kelennerien
Vreiz

a-du gand eur skol vreizeg ha laik gwirion
Lennit Ar Falz ! Komanantit d'ar Falz !
(20 lur evid 6 niverenn)

AR FALZ, straed Kan-ar-Gwez
29245 Plourin-Montroulez
C.C.P. 430-20 H Roazon

SIKOUR DA VRO-NAONED!

N'emaoc'h ket o chom e bro-Naoned, Bretoned a Vreizh-Izel ! Gwell a-se evidoc'h ! E-kichen o stad truezus, ez eus ur stad ken truezus all, met qant troioù-kamm a voug pep tra breizhek hag a dag hep ehan buhez al labourerion en un doare krisoc'h c'hoazh.

Bez' ez eus kalz a dud - dreist-holl tud yaouank - a zo o klask en aner ur plas evit gounit o zamm kreun (tost da 13 000 bremañ). Ne dro ket mat an traoù en uzinoù 'zo (J.J. Carnaud, hag all). Ur bloaz 'zo e voe kontet 52 uzin serret abaoe 1962. Erruet e vimp, sur a-walc'h, gant 60 pa vo kaset er-maez ar c'hwec'h kant den o strivañ e ti S.E.M.M. evit sevel karavennoù.

Laouen eo ar prefed e-pad ar mare-se. Deuet eo a-benn da gempenn e guzolioù «Pays de Loire». Lakaet en deus e-barzh tud a oar stouiñ o fenn e-kichen un niver bihanaet eus paotred an tukleiz. Pep hini en em c'houlenn penaos e vo kavet arc'hant. N'eus forzh ! Ne vo graet nemet ar pezh a blijjo d'ar prefed. Graet eo pep tra a-hend-all evit skeiñ mil gwech penn tud ar bobl gant an tele, ar radio, ar c'hazetennoù : «Pays de Loire int, Pays de Loire int...».

Evel-se emañ ar vuhez. Na chomit ket diseblant, Bretoned a Vreizh-Izel ! Na gredit ket an traoù faos ! Gwir eo ez eus estrañjourion e kêr-Naoned, dreist-holl e penn an aferioù. Int eo hag a lavar n'emañ ket e Breizh. Met petra a dalv o sotonioù ? Ha ni, micherourion, implijidi, kouerion, n'omp ket aet da netra. Bev omp ! Bretoned omp ! Na blegimp ket !

Aldrig a Naoned

HA GEVIER A GONTENT ?

Ar Vourc'hizelezh he deus rediet ar maez da blegañ dindan ar gêr. Savet he deus kêrioù bras-divent ; en un doare spontus he deus lakaet kresk war dud ar c'hêrioù, diwar-goust reoù ar maezioù, ha distaget-krenn ar re-seoù diouzh o buhez-natur a-viskoazh.

Evel m'he doa lakaet ar maez da blegañ dindan ar gêr, he deus graet kement all gant ar broioù barbar pe damvarbar d'o c'has da blegañ dindan ar broioù sevenaet, broioù al labourerion-douar dindan broioù ar vourc'hizion, ha broioù Sav-heol ar bed dindan broioù ar C'huzh-heol.

Ar vourc'hizelezh a ro sko muioc'h-mui ouzh ar plasoù-produiñ re bell an eil re diouzh ar re all, ouzh gwirioù ar berc'henntiezh, ouzh an dud re stag ouzh o bro.

Dastum a ra ar boblañs er memes touloù, en he daouarn emañ an holl lernoù ken m'en em gaver un nebeut a dud mistri war bep tra.

Ha degouezhet eo, goude ar bimpoealladenn-se, ar c'hreizenniñ politikel.

Proviñsoù dishual, a-boan unanetetreze, ha dezhe interestoù, lezennoù, gouarnamantoù, tailhoù-maltouterezh disheñvel, a zo bet holl-dortiset d'ober anezhe ur vroad hepken, gante-holl ur gouarnamant hepken, gante-holl ul lezenn hepken, evit interest broadel ur c'hlas hepken, hag holl a-drek ur speurenn a valtouterezh hepken.

Karl Marx

ha Friedrich Engels

Manifesto ar Strollad komunour
(1847)

Hag a-nevez er vro?

Pediñ a reomp hon lennerion d'hon digar-eziñ evit stumm iskis **Pobl Vreizh** niv. 50. Chomet oa sac'het ar mekanik bras hag e oa ret labourat gant an hini bihan hepken, ha pegañ an teir follenn asambles goude !

UNNEKVET KENDALC'H U. D. B.

Unnekv et kendalc'h U.D.B. a vo dalc'het en Dourdi (Loktudi) d'ar sadorn 20 ha d'ar sul 21 a viz ebrel 1974. Eno e vo divizet roll-labour ha linenn bolitikel hon strollad evit ar bloaz da zont. A-bouez bras eo eta, ha pedet eo hon holl em-saverion da gemer perzh ennañ.

RA GLEVO AR RE VOUZAR

... Me zo ur paour kaezh glebier teil
diwar lein ar menez,
A zo skrivet war ma c'hein
« Viv' la liberté ! »

(Ton ar Serjañ-Major)

UN TAOL SKUB

Nag a goniri bet lennet ganimp war an deizioù ! Ma, manñ hon eus d'ober gant genaoueion ganet en tu all d'ar c'hleuñ (evel ma lare ma zad-kozh, piker-mein eus e vicher, ganet paour ha marvet paour). Gwelloc'h eo din, e vab-bihan (ken paour hag eñ) kinnig deoc'h, breudeur ha c'hoarezed a galon, gerioù aour o tont diouzh strad donañ hon pobl. Lakaet int bet dre skrid gant ur Breton ; anvet oa **Taliesin** ha marvet eo pell 'zo.

« Meur a neuz am eus bet an eil goude eben »

« A-raok dont da vezañ er stad dereat din. »

« Bet on penn lemm ur c'hleze, »

« Bet on berad en aer, »

« Bet on sterenn sklaer, »

« Bet on ger en ul levr, »

« Bet on levr e penn an amzer, »

« Bet on gouloù-letern a-hed ur bloaz hanter, »

« Bet on pont dreist tri-ugent stêr. »

« Nijet em eus evel un erer, »

« Bet on lestr-mor, »

« Bet on penn-brezelour, »

« Bet on kleze en dorn, »

« Bet on skoed en emgann, »

« Bet on kordenn an delenn, »

« Hag, a-hed ur bloaz, un darvoud »

« Am dalc'has e spoum an dour. »

« N'eus tra ebet na ven-me bet. »

Pegoulz e vo posubl d'hon pobl adkregiñ en he c'hultur-hi ?

Un dra vat eo memestra, a-raok echuiñ gant ar pennad-mañ, reiñ da c'houzout deoc'h e ra hon breudeur eus lwerzhon gant ar ger *scuabac'h*, reoù vro-Skos gant *sguab*, ha Kembreiz gant *ysgubo*, evit ar pezh a anvomp-ni skubañ ! Ra vo savet Keltia skubet ha sokialour !

BZH — FLASH

. **Sant-Nazer** : 9 000 labourer lock-outet e « *Chantiers de l'Atlantique* ». Goulenn a reont 200 lur a gresk war o faeoù. Eno, evel e lec'hioù all, e c'hell ar batroned paeañ, asuret eo al labour betek 1980 ken vo ret kaout 430 labourer all e 1974.

. **S.E.M.M.-Caravelair** : emañ 630 den o c'hortoz, ha gwall-ankeniet, abaoe ur miz, ar respont d'ar goulenn-mañ : ha labour vo roet dimp d'ober ?

. **Grêv en tiez-bank** : daoust d'ar bernioù arc'hant a dremen etre o daouarn, n'eo ket ponner paeoù o labourerion izel hag etre. Roet o deus lañs d'ur grêv da vrudañ o stad.

. **Peder neg** : Goude tri miz stourm, en deus dibabet an Aotrou Doux, patron bras al lazherzh-yeur, lakaat e « *dilabour teknikel* » e labourerion. Pep hini a gompren pegen diaes eo da baotred ha merc'hed Peder neg derc'hel penn da seurt amprevaned.

. **An derzhienn aftek** : War strishaat ez a tachenn ar c'hleñved-se. Met kalz a saverion-loened a zo bet skoet kalet. Tamm-ha-tamm, ec'h adsavo, reoù 'zo, met pet a zilezo, digalonekaet, o micher ? Ar pennoù-bras o deus savet « *Horizon 85* » a dle bezañ evurus da vezañ sikouret en o labour fall gant ar c'hleñved daonet-se !

. **Ar stalioù-kenwerzh bihan** : Etre 1962 ha 1973 o deus 5 290 kenwerzher serret o stal e Breizh. Sur a-walc'h heñvel ar jeu gant an artizaned. Pa soñjer e kaver tud o larout : « Mat an traoù er vro » !

Hag all, hag all...

3 x 8

Un tamm diwezhat on bet e fin miz c'hwevrer o kas ma skridachoù da bennrener P.V..

Hag evel n'em eus ket c'hoant klevout digantañ gerioù gros 'benn gouel Pesk Ebrel, eo gwelloc'h din duañ paper gant traoù a anavezan mat, da larout eo gant ma buhez micherour (rak n'omp ket holl kelennerion e strolladig-skrivañ P.V. !). Hag an doare gwellañ (da'm soñj) da larout kenavo deoc'h, lennerion « *Hag a-nevez er vro* ».

Ma zad oa eus Pleumeur-Bodoù, ha ma mamm eus Priel. Daou dregeriad, evel ma welit. Ma zad, goude un tamm amzer war ar mor, a gavas gwelloc'h dezhañ mont da Baris hag antreal e « *Gaz de France* ». Ma mamm, diouzh he zu, oa deuet da Baris, da heul un douristez, evel « *Bonatoufêr* ». Dimezet hag eureudet o-daou e 1924 ha me o tont er bed e 1925. Ret oa da'm zud labourat pep hini diouzh e du, setu perak on bet kaset da Bleuveur pe da Briel tro-ha-tro. Marvet oa ma daou zad-kozh ha ne oa nemet brezhoneg gant an div intañvez : Mari-Louiz Kerneo, e Kalvari, Priel ; Jañ-Ivôn 'r Skeren e Kerenog, Pleuveur.

Gwelloc'h 'r jeu gant tad ha mamm e 1932, setu me adkaset da Baris. Eno em eus desket galleg, gant un doare a oa « aes ha buan », un doare a guzulian da'm c'hamaladed re-lezirek. Tri bugel oamp, hag hon-zri e labourer mat er skol, met, allas ! Me oa an hini koshañ. Ha da reiñ «chouk» da'm zud, e voen kaset da zeskiñ «mekanik» da bevarzek vloaz hanter.

Nag a dir am eus skrapet abaoe 1939 ! Nebeut goude, setu ar brezel. E 1942, e nac'han plegañ d'ar S.T.O. Ha da fin ar brezel, me oa charretour war ar maez, kant kilometr diouzh Paris, hep paperioù, hep arc'hant, met pas hep spi da adkregiñ deiz pe zeiz em micher.

Ur pezh krapadenn am eus graet etre 1945 ha 1961, gwelit 'ta : P.1-P.2-P.3-«chêfdekip»-«chêfdateliêr»-«kontrvestr».

Gant ma gwreg (eus Skrignag), setu graet hon

soñj distreiñ d'ar vro, evel artizan. Kaset an afer da vat e 1962. E-pad unnek vloaz, em eus anavezet frankiz ha poanioù-spered an artizaned. Met ar «c'honkurañs» ha dreist-holl tailhoù ponner Giscard o deus roet lañs da'm stad.

D'an oad a 49 vloaz, em eus adkemeret hent an uzin, met n'on ket ken an hevelep den, hag e Breizh on, o labourat gant Bretoned a gomz brezhoneg e modernañ uzin ar vro. Stag on, evel mekaniker, d'un ekip a ra an 3 x 8, pep sizhun e cheñcher eurioù-labour, pe 13 eur hanter-22 eur, pe 5 eur-13 eur hanter, pe 22 eur-5 eur. Kalet eo an ekip-noz, n'omp ket evit rekuperiñ war an deiz er gêr.

Met an hini brezhonekañ-tout eo an ekip-noz. Daoust d'an trouz, daoust da c'hwez ar plastik, daoust d'an tommder, eno 'momp etrezomp, n'eus «spontus» ebet (ijinourion), n'eus «piñ-gwiñ» ebet (biziterion).

Da bemp eur 'vo gwelet o tont kamaladed an ekip all. War o lerc'h e vo un all.

Setu perak em eus ezhomm da ziskuizhañ.

Kenavo ur wech all !

KENTELIOU BREZHONEG

Deskiñ lenn, skrivañ pe en em varrekaat da gomz dre gentelioù prevez — bemdeiz goude merenn (aes ar merc'her evit ar skolidi hag ar sadorn evit an dud a labour a-hend-all) e ti an Itron Galbrun, bourk Brelewenez-Lannuon.

SKOAZELLIT POBL VREIZH

Skoazellit Pobl Vreizh hag a zifenn, en hor yezh, Breizh al labourerion, en ur gas ho profoù da :

«Pobl Vreizh»	K.R.P. 2746-79	Roazhon
R.P. Roazhon		4,00
H.R. Brest		4,00
D.N. Paris		4,00
L.G./Y. Plougonven		10,00
«Bloavez mad evid Pobl Vreizh eus Pemboul» C.A. Montroulez		10,00
A.C. Tregouez		5,00
V.M. Plistin		5,50
J.C.C. Lannuon		18,00
L.L. Gwened		4,00
L.Y. Gwened		4,00
B.F. Kombrid		4,00
«Bloavezh mat da P.V.» J.M.		20,00
J.D. Plabenneg		4,00
Disanv Montroulez		19,00
B.D. Abbéville		5,00
Disanv Binig		4,00
Disanv Lannuon		1,20
Disanv Plouared		4,00
Evit P.V. - M.L. Lannuon		10,00
Evit P.V. - M.B. Ploumanac'h		20,00
Disanv Brest		9,00
R.M. Ploumanac'h		5,00
M.T. Orsay		19,00
P.J. Brest		4,00

Hollad ar seizhvet listenn . 196,70

Diwar al listennoù kentañ . 1 159,53

En holl : . 1 356,23

LEVRIOU BREZHONEG

TI ERWAN MOREAU

15, plasenn an Iliz-Veur

22 - LANDREGER

Pg : 20-32-76

«N'EO KET GANT PLIJADUR AM EUS LEUSKET MA DOUAROU!»

Lennerien *Pobl Vreiz* a oar sur-awalh e vez lamet digand peizanted 'zo tammou douar (douar mad peurvuia), evid ezommoù an industri hag an araokaad. Graet eo bet kement-se e bro-Leon, kalzig ; e Lann-Vihan, evid sevel ar «rafinezig» da skwer, pe, er

Gazeg-Wenn, evid sevel tiez nevez... Hag ivez war barrez Plouedern, evid aoza staliou-labour...

Setu ez omp aet da weled unan eus labourerien douar ar gumun-se bet tennet evelse douaroù digantañ.

P.V. Bez e hellit rei da houzoud da lennerien Pobl Vreiz e peleh em Plouedern ?

X. Plouedern a zo etre Landerne ha Plouzeniel (Gwiniventer) ha me a zo o chom e Kerolland, war vord an hent nasional 170, war vord an otorout nevez ivez, an hini a zo bet digoret n'eus ket gwall bell 'zo etre Brest ha Landivizio. Emaon, dres, o chom harp da «cheñcher» pe «échangeur» Sant-Alar.

P.V. Ha perak eo bet tennet ho touaroù diganeoh ?

X. Sañset, evid ober ur «zone industrielle». Koulskoude, an douaroù a zo bet adlodennet er bloavezioù 1969-1970. Va douaroù neuze a oa e-kichen an daou hent braz, ar pezh a oa eur plas mad, brao mond dezañ abalamour d'an daou hent-se.

P.V. Daoust hag ez eo bet tennet kuit diganeoh toud ho touaroù ?

X. N'int ket. Met daou ha tregont devez-arat 'zo bet graet memestra, ha ne chom ganin bremañ nemet c'hwec'h devez-arat. A zo gwasoh : ar re-mañ en em gav bremañ e diabarz Z.A.C. Plouzeniel, setu, a-benn ar fin, ne chomo ganin netra ken.

P.V. Petra reoh goude-ze, neuze ?

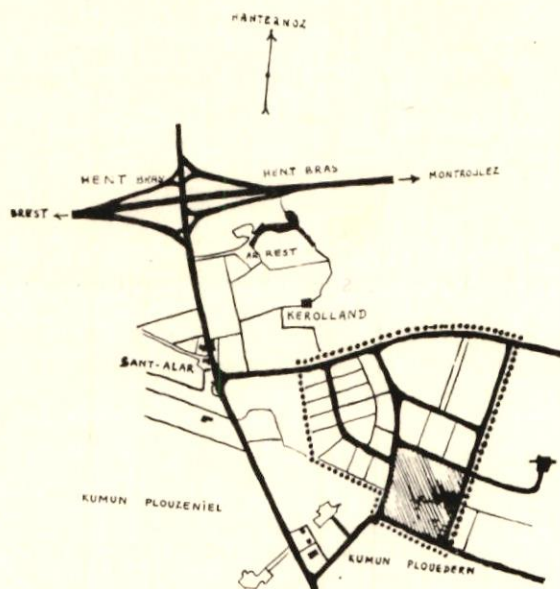
X. Oblijet vin da dreuzfurmi ar c'hreier, rak bremañ en em lakain d'ober moh ; moh a heller sevel hep kaoud douar.

P.V. Ha bez emaoñ hoh-unan evelse, pe tud all a zo ivez hag a zo bet tennet douar diganto ?

X. Betek-hen emaoñ pevar. Eun amezeg a zo bet tennet digantañ war-dro ugent devez-arat bennak.

P.V. Hag an daou all ?

X. Nebeutoh a zoar a zo bet tennet diganto — med diaesoh e vo dezo kas o ziegez en-dro, evel

just.

P.V. Ha kontant evedoh da werzañ ho touaroù ?

X. N'edon ket, tamm ebet : deg vloaz 'zo am eus prenet an tiegez-se, n'eo ket evid gwerzañ anezhañ, sur. Lakaet eo bet e stad vat ganin, hag ouzpenn-se ar mab amañ e-noa lakaet en e zantimant da chom er gêr da zerhel an tiegez. Dond a-benn da gaoud douar war-dro amañ n'eo ket posubl bremañ, dindan nebeutoh eget tri pe bevar kilometr ; ha kavoud c'hoaz !

P.V. Gant piou eo bet prenet ho parkeier deoh ?

X. Gwelet em eus da genta war ar journal evedo prenet ma douar gant S.I.V.O.M. (*Société intercommunale à vocation multiple*) Landerne, heb ma vije bet goulennet tra diganin. An afer-se a zo bet disidet da genta gant kuzul ar gumun. Soñjal a raent e vefe posubl ober an dra-se amañ

dre ma kave dezo e oam tud oajet, ha n'om nemed re yaouank.

P.V. Evid ober petra o deus kemeret an tachennou-douar ?

X. Evid sevel warno staliou-labour Thébault (simant hag all) ha Guivarc'h (sté Galvapor).

P.V. Euz a beleh e teue Thébault ha Guivarc'h ?

X. Euz Landerne.

P.V. N'emaint ket bravoh du-hont ?

X. N'o deus ket plas awalh.

P.V. Diou stal o devo neuze, unan e Landerne, hag unan amañ.

X. Nann. Sur-awalh e werzint ker o chantier e kêr, ha d'am soñj e hellint kreski o stal, hag e chomo ganto eur guchenn vad a arhant, peogwir e prenont marhad-mad amañ.

X

P.V. Ne vez ket paeet mad ho touar deoh ?

X. Daou hant lur koz ar metrad-karrez, setu ma renkfenn prena eun tiegez all gand an dra-se ne vije ket posubl. Hag ouzpenn, evid tenna ar marhad diganeom, e oa bet prometet deom douaroù ken braz er gumun. Hag a-benn ar fin, ne oa netra ken.

P.V. Ha penaos eo echu an afer ?

X. Sinet on-eus, kentoh eged ober eur prosez, peogwir e ouiem o doa kollet o hini tud Kerbêr (tachenn ar Gazeg-Wenn) hagedont kalz niverusoh egedom amañ. Ma vefe bet tennet on douaroù diganeom dre an ekspropriation (pe an di-berhenna, e vefent bet paeet kalz izeloh c'hoaz, med n'eo ket gand plijadur am eus leusket ma douaroù da vond kuit diouzin...

Komzoù dastumet

gand P. ar Braz ha F. Morvannou.

Setu penaoz e vez tennet digand peizanted 'zo, o douaroù hag a zo, e gwirionez, o binvioù-labour. Ar peizant n'e-neus galloud ebet da herzel ouz doareoù divalo ar pennoù braz : ar re-mañ na houlennont ket o ali digand perhenned an douaroù. Ar peizant a zo e-unan, lezet a-gostez, ne vez ket taolet evez outañ. Ar pezh a gont evid mevelien ar gapitalouriez (kapitalism) eo ober o reuz, astenn lezenn dir ar c'hapital, gand asant ha skoazell pennoù-braz ar vro. Ne vez

ket klasket diazezañ an tachennou-labour war an douaroù an treuta, ar re vad a vez kemeret, ma vezont plaset mad.

Red e vo cheñch penn d'ar vaz aze ivez ; ar peizant a zo aet skuiz, pase-skuiz, o weled e vez breset evelse.

Al labourerien-douar a fell dezo kaoud an droed, kaoud ar gwir, da zesida, int ivez, diwar-benn pezh a sell ouz o micher hag ouz an implij graet eus douaroù ar vro.

KOUMANANTIT DA

POBL VREIZH
KELAOUEH UNVANHIEZ DEMOKRATEL BREIZ

ANV

ANV-BADEZ

CHOMLEC'H

a gas e goumanant boutin : 6 F (1)

skoazell : adalek 15 F (1)

Amañ an arc'hant dre chekenn-bost (1)
mandat-lizher (1)
chekenn-bank (1)

(1) diverkit ar gerioù na servijont ket.

K.R.P. ROAZHON 2 746 - 79

KOUMANANTIT DA

LE PEUPLE BRETON
JOURNAL DE L'UNION DEMOCRATIQUE BRETONNE

ANV

ANV-BADEZ

CHOMLEC'H

a gas e goumanant boutin : 12 F (1)

skoazell : 20 F (1)

estrenvro : 20 F (1)

Amañ an arc'hant dre chekenn-bost (1)
mandat-lizher (1)
chekenn-bank (1)

Diverkit ar gerioù na servijont ket.

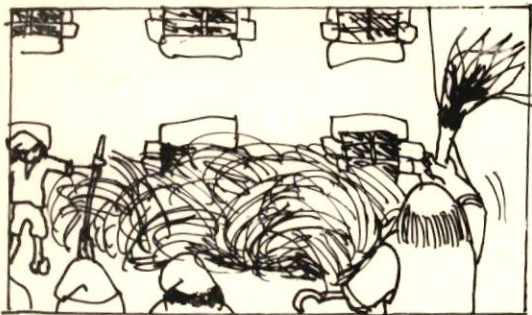
K.R.P. ROAZHON 2 365-76

« BUOC'H - BREZEL »

(GOUENN EKSTRA
KROUET GANT MINISTRA
NEVEZ AL LABOUR-DOUAR.)

AR BONEDOU RUZ

Goude-se e tegasont plouz a-forc'hiadoù dirak ar maner, evit c'hwezhañ an tan e-barzh. Ha pa wel ur vogedenn dev o sevel, e stag ar «Mogn bras» da laret : «Ra gouezho an doenn war leurenn an ti. Ne zle netra chom a-sav. Ha bremañ, deomp kuit ac'han».

Dirak kement a reuz o c'hoarvezout, e hast buan an dug de Chaulnes reiñ e zisenteziou. Lakaat a ra ar markiz de Nevet e plas ar markiz de la Coste a zo gloazet. Dont a ra en e-un-an zoken d'an Henbont, d'an 9 a viz gouere 1675.

Met kenderc'hel a ra ar stratuilh e bro-Gernev, hag e teu al luskad da vezañ dispac'heloc'h-dispac'helañ. D'an 13 a viz gouere, ez eo sachet un denjentil er-maez eus un iliz war-bouez e vlev. Ha tañvaet gantañ fest ar vazh, ez eo skoet en un douflez, hanter-varv.

Dek devezh goude, e tager un denjentil all, en e gastell a Gombriid. Ha graet dezhañ e stal. Hag aloubet kastell de la Motte, e-tal Douarnenez. e-lec'h ma lazher ar gward.

(DA VEZAÑ KENDALC'HEZ)

E. KERVALLA — F. KERRAIN.

A-HED AR BLAÑVOUEZH

E-pad vakañsoù Nedeleg, hon eus kerzhet a-hed kanol Naoned-Brest, eus Roc'han da Valastreg. Ar wech-mañ, hor boa lakaet en hor soñj mont war hor vilioù a-hed ar Blañvouezh, eus an Henbont da Vur.

Pa vever e Breizh, e c'heller tennañ e vad diouzh an amzer na re yen na re domm. An dud ne reont ket ? Siwazh ! Bez', ez eus ur bern traoù hag a c'hellfe bout graet gant ar Vretoned, hervez skouer pobloù furoc'h, Swised ha Norvejiz e-mesk ar re-all.

An tren en deus hor c'haset betek an Henbont gant hor mirc'hier-houarn. Gledorek eo an amzer ha gwisket hon eus hor «K-way» ken skañv ha ken spletus. P'emaomp o treuziñ ar pont Janed-Flamm, setu ur bare plac'hed yaouank o c'hoarzhin a-vegad diwar hor c'houst, unan zoken disevenoc'h eget ar re all.

Komzet e vez eus ar «rasism». Gwir eo. Bout a zo gouennelerezh e-keñver an Arabed hag ar re zu. An holl a oar.

Bout a zo «rasism» ivez eus perzh ar re gozh e-keñver ar re yaouank. N'eo ket ken anat. Met ne vez ket komzet eus gouennelerezh ar re yaouank e-keñver ar re gozhoc'h. Bout gwisket evel ma karomp ? N'hon eus ket an droed ! Ha gwa d'an hini yaouank a wisk pezh a blij dezhañ pe dezhi : goaperezh ha kunujennoù eviti !

Ar «rasism» ? Arabat dit bout disheñvel diouzhimp !

Kemeromp hent-ar-ganol. A-benn ur c'hard-eur ez erruomp e Lokrist ! Pebez ar vest truezus ! Lec'h ma oa gwechall trouz, kanoù, mallozhioù, labour, buhez en ur ger, n'eus mui netra. Pep tra zo marv. An uzinoù a en em lede war-hed ur c'hilometr. Ul lod a zo bet dismantret, met ar siminal divoged a chom atav en e sav, ha n'eo ket bet c'hoazh diverket «*Les forges d'Hennebont*» war an douraerezh.

Treuzet Lokrist, setu ni e-kreiz ar maezioù. Trouz ebet nemet kan al labousedigoù hag, a vare da vare, nij ponner ur yar-dour a ya da guzhat war ar ribl all.

Añchet eo bet an hent-kanol gant dic'hlan miz genver : ret eo diwall ha, meur a wech, mont war-droad. Pegoulz e vo reparaet ?

Moarvat ne vo ket. Da betra, da biv e servij kanol Naoned-Brest bremañ ?

War an tu all eus ar stêr, lec'h ma kresk ar gwez, e-leizh a dammoù plastik a zo chomet a-ispilh ouzh ar brankoù.

Na lous da welet !

Antronoz e komprenn : bez' e teuont eus tachenn industriel Pondi.

Tammoù plastik a-hed ur stêr ken brav ! Bout-aillhoù plastik war an aodoù. Koadoù diskaret evit ober kazetennoù a zo losket pe kaset d'an doullenn ! Foranañ ha kousiañ, setu lezenn ar gapitalouriezh.

War-dro c'hwec'h eur, e tizhomp Pont-Aogan, ur gêriadennig koant etre Baod ha Kistinid. Sellet e vez ouzhimp un tammig a-dreuz : mont da bourmen war varc'h-houarn e miz meurzh, ha tud un tammig war an oad ouzhpenn !

Oristaled a vez er bed evelkent !

An deiz war-lerc'h emamp e Pondi, goude bout gwelet kammdroien ar Blañvouezh e Kastenneg, lec'h ma savas sant Bic'hwi e beniti brudet, e-harz ur roc'h. Pelloc'h, lakaet eo bet un doenn nevez war chapel brudet ar Gohaze, met an dorioù a zo dislivet hag ar strouezh a gresk hag a grap ouzh ar mogerioù.

Breizh socialist ne c'hell ket dilezel er mod-se hor pinvidigezhioù. Savet e vo **war un dro** uzinoù deneloc'h, ha sovet hor monumantoù kozh, frouezh ijin, labour ha karantez hor pobl.

Etre Pondi ha Mur, ar stêr a vez strishoc'h.

E-tal Sant-Aignan, e toullan kaoz gant ur c'houer o kardellat.

— Atav ar memes re a labour, atav ar memes re o pourmen, emezañ.

— Feiz ! Evit piv ho peus votet, bloaz paset ?

— Evit an Uhel, evel rezon !

— Hama ! Keit ha ma reot evel-se, ne vo cheñch-amant ebet evit al labourerion.

Ha me da zisplegañ dezhañ em eus paset miz-vezhioù da begañ skritelloù evit va c'hamalad Evenou. Souezhet eo.

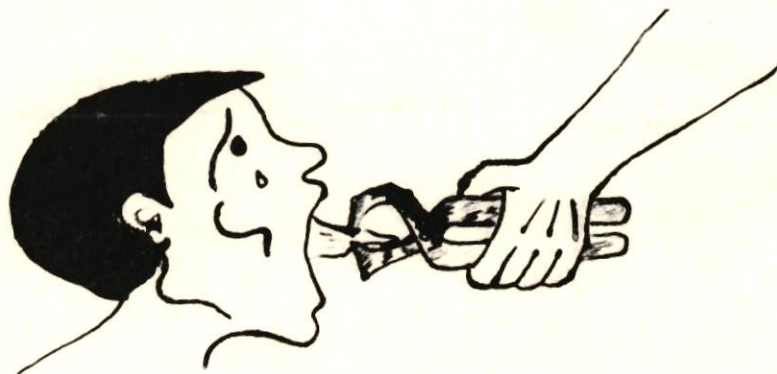
Setu ni erfin e-harz stankell Gwerledan, savet hanter-kant vloaz 'zo evit pourchas elektrisite d'hor bro. Prometet oa bet sevel un elevator evit ar bigi. N'eo ket bet graet. Penaos neuze mont eus Naoned da Vrest ?

Echu hon tro. N'hon eus kavet nemet ur bare paotred ha merc'hed war-droad.

Diouzh hon eus klevet, ar c'hampoù a vez kazi didud e-kreiz an hañv. Ar sioulder, ar freskder, an didroustet ? Se n'eo ket ar mod. Gwell eo bezañ ur verionenn e-mesk ar merion war vord ar mor.

Eus an Henbont da Vur. Un tammig muioc'h hon eus graet anaoudegezh gant hor bro, gant hor pobl.

Sten Kidna.

FRANKOFONI

PAQUEZ DA OUELAÑ, GENAOUEG,

LAKAET VO DIT UN TEOD GALLEG !

BREIZH N'EMAN KET DA WERZHAÑ

MA TEBRIT LEGUMAJ EUS
HO LIORZH...

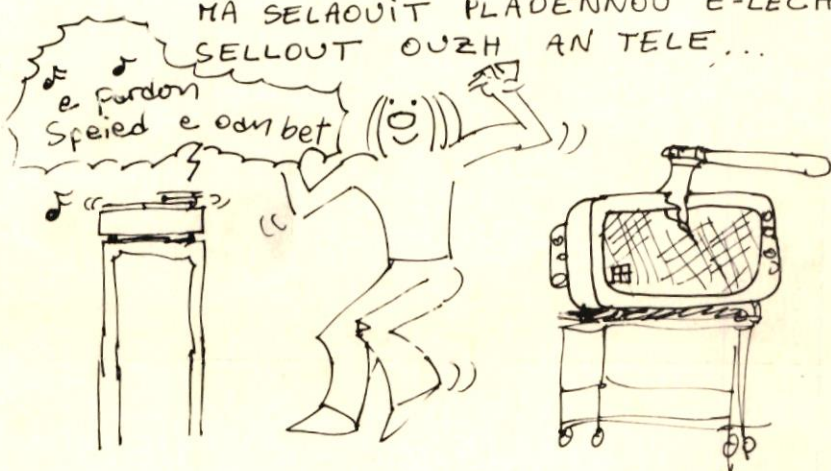
MA EVIT CHISTRA GRAET GANECH
E-LECH EVAN GWIN RU...

MA LENNIT "POBL VREIZH"
E-LECH LENN "LA NATION"...

MA SELAOUIT PLADENNOÙ E-LECH
SELLOUT OUZH AN TELE...

MA GAV DEOCH EO AES-TRE
RASTELLAT ARCHANT DIWAR
GOUST AN DIC'HOUGEREN YER...

MA SONJ DEOCH EO
KEN MAT MARCELLIN
E PENN AL "LABOUR-DOUAR"
'VIT E PENN AN "DIABARZH"...

NEUZE
OCH
UN
ENEBOUR
DIABARZH

(E YEZH FLOUR AR
GOVERNANT :
"ENNERI INTERIEUR")

... HA NEUZE E TEUIO
PRESTIK AR FLIKED
D'OBER WAR HO TRO !

HAG EVO KAVET 'K PLAS EVIDOCH ER STAD !

TOSTAAT A RA ANZER AR PINOCHET-ED !